

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4935

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

237

HERMENEUTICI.

238

venerunt gentes &c. utramque prima meditatione effusam, et hinc multis litoris et emendationibus tam intra textum, quam in marginibus refertam. Prior incipit: Cum animadverteret Beatus David aedes sacras diis falsis dedicari &c. Altera: Antiochi Regis cui cognomentum fuit Epiphanis id est illustris &c. Autorem utriusque suplicor Fridericum Nauseam sive Grau Blancicampianum Ferdinand-

do I. a sacris Concionibus et post Episcopum Vienn. cujus Metaphrasis in Ps. LXXVIII. reipsa typis prodiit Viennae in Aedib. Job. Singrenii 1539.4. nostra quidem, quae in praefenti Codice mutila est, multum elaborior, sensu tamen cum ea conspirans. Intra fol. 6. et 7. adglutinata nobis est scheda haec praferens: Ad Regem Maximilianum.

*Augusti sacris Rex optime nate calendis
Octauum implesti iam qui feliciter annum,
Indole tam clara prestans, et pectora forti.
Cresce, uige, imperijs Augusto maior, et annis.*

Hos etiam Versiculos Nauseae, qui subinde et Musis operatus est, tribuendos putem. Ad annum 1535. pertinent; Maximilianus II. enim natus est 1. Aug. 1527. Sed quid octennem Puerum Regem vocat?

XCIII. VIII F. 24

480 Codex chartaceus lat. bohem. Sec. XV. Folior. 356. 4. currente, varioque calamo exaratus haec continet: I. Expositiōnem succinctam Psalmi XC. Qui habitat. Incipit: Psalmum 90 mūm deo demonstrante atque enodante proposui exponere ut Omnis qui eum psallit sciat cui psallat et quare psallat et quid psallat &c. Bernardi Expositionem sequitur Notā, quae extat Edit. Maur. Paris. 1690. T. III. col. 827.

II. fol. 3. succedit Sermo in nativitate Domini. Brevis et pa-

riter e PP. Dictis compilatus, hoc initio: *Diuina pagina dudum per os dauid pronunciata ammonet uniuersum populum christianum dicens: Cantate domino canticum nouum quia mirabilia fecit &c. Ad Academicos, fortasse Pragae, habitum illa sub finem suadent: Gaudient scolares et clerici quia hodie natus est nobis Episcopus magnus &c.*

III. fol. 6. *Hic sunt fundamenta et scripture quibus Magister procopius de plzna probat Communione parvolorum in Basilea in ple- no Concilio nomine regni Bohemie. Initium: In primis ergo pro fata communione parvolorum ponendum est fundamentum solidum &c. Fundamentum porro istud convehit Magister e S. Literis, Conciliis, Patribus, Praxi antiquae Ecclesiae, Libris Pontificalibus, Doctoribus Juris Can. et Scholasticis. Procuratorium, quo Procopius no-*

fter

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4935

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

239

C O D I C E S

240

ster anno 1437. cum Job. de Przibram Legatus Univerfit. *Praegenae ad Concilium declaratur*, exhibit *Cochlaeus Hist. Hussit. L. VIII. p. 306.* In eo S. Henrici nouæ ciuitatis Parochialis Ecclesiæ Rector audit. Injungitur illis inter alia: *Scripturas atque autoritates pro communione Paruolorum proponent in sacro Concilio.* Atque en id a Procopio praestitum! Sed denegata a Concilio Petitio caussante, Communionem Parvulorum per Compactata expresse exclusam fuisse. Ita *Cochlaeus cit. p. 311.* De Procopio ceterum *Balbini Bohemia docta P. II. p. 186.*

IV. fol. 23. *De utilitatibus corporis et sanguinis Christi sub utraque specie.* Congeries Argumentorum e S. Literis et Doctoribus pro Communione sub utraque, hoc initio: *Corde credendum est ad iusticiam et ore confitendum ad salutem &c.* Non indicatur Author.

V. fol. 28. p. 2. *De Communione Paruolorum Notabilia.* Initium: *Hebr. XIII°. Doctrinis varijs et peregrinis nolite abduci &c.* Mox ad ingressum Adversarii Canibus comparantur.

VI. fol. 31. *Anno domini M°. CCC°. XLVIII°. post Trinitatis.* *Ista sunt nuper immediate post exitum legati conclusa in plena congregacione Cleri Pragensis in Collegio Karoli. et singulorum vocibus et consensu roborata.* ita ut si quis contra hec predicaret. uel dogmatisaret. tanquam inimicus et publicus perturbator pacis ab om-

nibus habeatur et ab urbe excludatur. Cardinalis S. Angeli Job. Carvajalius feria 3. post Trinit. 22. Maji Praga discessit nullo dato Responso satisfacente circa ea, quae cum Legatis Bohemicis Basileae compactata fuere. Hic itaque sequuntur VI. Articuli, quibus observantia Compactorum et usus Communionis sub utraque Specie praecipitur, Praedicationesque contrariae aut Impugnationes prohibentur.

VII. fol. eod. lingua Bohemica Statutum Baronum et Communitatum de observandis Compactatis duraturum usque ad electionem novi Regis, sub auspiciis Georgii de Kunstat et Podiebrad, cui omnes adfistere jubentur. Locus Montes Cuthni five Kutenberga, unde Georgius deinceps contra Menhardum de Nova Domino Capitaneum Pragensem movit mense Septembri 1448. Titulus lat. *Sequitur Proscriptio dominorum et Communitatum.* Initium boh. *Pani Zemene v Miesta vbori Cuthni. Naden swateho Jana krzitele nynie na Sniem sebrani &c.* Atque ex hinc Podiebradi fortuna se tollere coepit.

VIII. fol. 35. *Traetatus contra communionem.* Ita quidem Inscriptio, sed praecipuus Traetatus scopus est assertio unitatis Ecclesiae et autoritatis Sedis Apostolicae contra Schismata, in qua non nisi *εν παροδῳ* necessitas Communionis sub Utraque impugnatur; quemadmodum et civile Cleri Dominium defendit. Initium est: *Cristus Ihesus dei patris*

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4935

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

241

HERMENEUTICI.

242

omnipotentis sapientia summa potenciali et ineffabili ac eterna unitate &c. Citatur Bulla sacri Constantiensis Concilij, et deplorantur potentes in hoc regno Bohemie, qui quamuis hanc (de legitimis Ecclesiae possessionibus) voce sententiam profitentur, factis tamen heu ipsam negant, Tutores et defensores se fidei ecclesie nominant et sub apparente hac iusticia distractabunt dolose et sibi appropriant patrimonium ihesu christi &c. Unde de Scriptionis tempore conjectari potest.

IX. fol. 53. Job. Husi Opusculum de VI. Erroribus Cleri, ipsius cura anno 1413. parietibus Templi Bethlehemitici Pragae latine inscriptum et insertum edit. Opp. 1715. p. 237. f. hic vero ab Eomet bohemice versum hoc initio: *Znamenaw seft bludow gimiz mnozi mobliby byti zavedeni &c.* Differt Versio haec a latino Textu in eo, quod singularis VI. Capitibus praemittatur fuior cuiusvis Erroris expositio, quam Latina ignorant, quae statim ab Erroris impugnatione ordiuntur. Praeterea nobis ad cal-

cem adjacet *Nota*, qua ait *Hus* se feria quarta post Trinitatis absolvisse Opusculum, et joculatoriter addit, Archiepiscopum et Sacerdotes his compertis tamen non executos fuisse Interdictum, quod a Papa contra ipsum procurassent, nec a Sacris cessasse, unde ipsos potius tanquam inobedientiae reos, suspensos et profanos Sacerdotiis suis excidisse.

X. fol. 73. p. 2. Epistola Job. Hus bohemice scripta tempore, quo ob Interdictum Praga aberat, qua Suos confirmat, praeципueque iis inculcat, ne quam rem abjurent, excusatque absentiam suam eo ex capite, quod nolit reditu caussam praebere, ut Sacris priventur. Scripta videtur a. 1413. nec extat latine redditia inter ejus Epistolam hoc tempore scriptas edit. Opp. P. I. p. 117. Ejus initium: *Bob svami pani mili y mistri prosim vas &c.*

XI. fol. 74. p. 2. Alphabetum Bohemicum, cuius singulis characteribus respondet litera prima dictiorum infra eos scriptarum. En primam lineam:

a b c ċ d ď
A bude cele celedi dano diedi&twie. id est:

Et dabitur tota familiae hereditas.

Alphabetum excipiunt Sententiae complures de Deo, Christo, Ecclesia et Peccatis, quarum prima: *Bob gest dobre nadniem nemoz byti pomyslene lepsie. &c.* Iterum Cod. alio.

Denis Codd. ms. theolog. Bibl. Palat.

XII. fol. 77. Tractatus bohemice scriptus de Peccato primum in genere, tum de Peccato mortali et veniali, cuius initium: *Hriech gest nedo statek ctnosti. Ctnost gest milovanie redu &c.*

Q Scrip-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4935

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

243

C O D I C E S

244

Scriptus dicitur sub finem: Anno domini 1414. *Austii* five *Auschae*, quo nomine plures in *Böhemia* civitates sunt, die SS. Martyrum *Johannis et Pauli*. Autorem Opusculi *Job. Hussum* esse, non incredibile, quamvis inter ejus latina Scripta non extet, atque hinc *Austum* in Circulo *Taboriensi*, nunc dirutum, intelligendum puto. *Constantiam* ille hoc anno 3. demum *Novembr.* adpulit.

XIII. fol. 81. Tractatus bohemice scriptus de *Decimis*, principio tamen et fine truncatus, *Capita III et IV.* integra cum parte *II. et V.* complexus, itidem fortasse *Job. Hussi*, quamvis multum eo prolixior, qui inter Scripta ejus latina visitur P. I. p. 156.

XIV. fol. 93. *Utrum ex fundamento scripture sacre et testimonio antiquorum sanctorum possit ostendi. vel credi debeat, quod in sacramento altaris corpus christi. de virginie natum. passum etc. sit in sua propria existentia. vel natura.* Statuitur multis praemissis et examinatis Scripturae et PP. locis, quod corpus Christi panis vivus existens in sacramento altaris verius et nobiliter ibi existat in sui natura secundum vitam spiritualem et diuinam et immortalem quam olim existebat secundum vitam animalem mortalem &c. Quod corpus et sanguis vere cibus et potus existentes velentur formis visibilibus panis et vini &c. et alia Dogmata catholicæ congrua. Verum, cum fol. 121. conetur Autor *Wiclefi*, quem *Doctorem Evangelicum*

adpellat, argumenta contra Praesentiam realem et existentiam in diversis templis mollius interpretari et sententiae suae adcommodeare, *Jacobellum* eum putem, id quod Cod. alio certum fit.

XV. fol. 125. Quæstio lingua *bohemica* tractata, utrum Christiani obligati sint persistere in unitate et obedientia Romanae Ecclesiae. Adfirmatur contra *Wicleffum* et ejus Apologistas, probaturque e consuetis Loci Theologicis, adducto sub finem ipsius *Hussi* testimonio ex ejus Scripto contra M. Stanislau de Znoyma. Scriptum istud extat Opp. *Hussi* P. I. p. 331. Initium Quæstionis: *Otažka gest velmi vziteczna a wie-dieti wteto zemi wtiechto Czechach velmi potrzebna &c.* Autor tacetur.

XVI. fol. 149. Tractatus itidem bohemice scriptus de Existentia Corporis et Sanguinis Christi in Eucharistia, qui incipit: *Dobrota swrchoszana pana nasebo Je-zu krysta &c.* et est pene Versio Quæstionis N. XIV. indicatae.

XVII. fol. 182. p. 2. *Notandum de fejto pasche Antiqui patres ecclesiæ primitiæ quid senserunt et quo tempore obseruarunt.* Sequuntur Excerpta ex Eusebii Pamph. Hist. Eccl. L. V. a Cap. 22. ad 25. quamvis Margo Cod. a Cap. 20. ad 25. censeat.

XVIII. fol. 187. *Super passione domini nostri ibesu christi.* Succinctæ Glossæ in hanc 78 Monographiæ partem, in quibus post Bedam et Rabanum etiam Simon de Cassia citatur. Initium: *No-*

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4935

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

245

HERMENEUTICI.

246

tandum. quod effusio vnguenti facta in Bethania Sabbato ante Palmas in domo Symonis leprosi fuit occasio qua Judas dominum christum tradidit &c. Abruptae videntur in his verbis: Signantes lapidem cum custodibus. Huius tamen in Passionem J. C. Expositio, nostrae non multum ab simili Opp. P. II. p. 8. iisdem verbis terminatur.

XIX. fol. 247. Sermo primus in cena domini de eadem Epistola, id est, I. ad Cor. 11. Convenientibus vobis in unum &c. Initium: Inde uote et indigne accendentibus ad sacramentum altissimum preciosi corporis &c. Sequitur Sermo in nativitate Domini, contextus e locis Ambrosii et Augustini. Item, in die Nativitatis Christi ihesu, in illud Luc. c. 2. Exiit edidit &c. Exordium a loco Bernhardi: Festum hodiernum est quasi ortulum odoriferum &c. Omnes hi III. Sermones ad Job. Hufsum vel aliquem ejus Discipulorum pertinere videntur. Ultimo Bohemica quaedam non semel inspersa sunt.

XX. fol. 271. Discutitur Quæstio de Benedictionibus Aquae, Carnium, Panum &c. hoc initio: Opinio quorundam. qui dicunt. ut puta aqua carnes panes casei &c. non indigent aliqua benedictione per sacerdotes facta &c. Autoribus variis, quin Job. Januensis Catholicus, adductis deciditur pro Ritu Ecclesiae.

XXI. fol. 274. Oratio Legatorum Bohemiae ad Nicolaum V. Initium: In nomine eius feliciter Amen. Ex cuius immensa potentia constat tocius buius mundi sen-

sibilis confecta armonia &c. Ajunt, Populares suos accepisse a Praeceffore Nicolai Eugenio literas suauissimis apicibus redolentes, quibus moti hanc ad illum legationem destinassent. Verum jam in itinere constitutis renuntiatam esse Eugenii mortem. (23. Febr. 1447.) Instituisse ipsos nihilominus viam et nunc rogare, quatenus iuxta sponsionem literarum predecessoris dignetur ipsos et regnum ipsorum paterna et beniuola caritate respicere. Speciatim vero, quatenus venerabilem virum Johannem de Rokiczan magistrum alme universitatis pragensis. virum utique in ipsa universitate et pragensi Civitate honeste et laudabiliter conuersatum. sapientia. scientia. facundia ac eloquencia preditum ab ipso regno cum clero suo tanquam ydoneum. et benemeritum ad Archiepiscopatus officium Ecclesie pragensis eleatum, In laudem omnipotentis dei. pro pace et tranquillitate eiusdem regni. proque salute et consolatione non modica populi confirmare dignetur et prouidere, ut gracie consecretur. &c. Eadem Petitio instaurata Pragae apud Job. Carvajalium Card. Legatum Nicolai V. ut habes Coblaei Hist. Hufsum. L. X. p. 353. ad an. 1448. Verum pro versutissimo Rokyczana nihil impetratum, quod Capitulum Metropolit. Pragensis secretis literis, quis homo esset, Nicolaum edocuerit, ut refertur in illius vita in Effigie. Erudit. Bob. et Morav. P. II. Pragae 1775. p. 97. 8.

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4935

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

247

C O D I C E S

248

XXII. fol. 275. p. 2. Eadem Oratio bohemice, cui accedunt eadem lingua Responsum Papae, quo promittit Legatum supradictum, Replicatio Nunciorum, Puncta illis commissa Romae agitanda, Henrici Kalteisen S. Palatii Magistri, et Johannis Card. S. Angelii, item Secretarii Card. Andegav. ad Nuncios Dicta, deinde Colloquium Papae cum iis. Omnia haec versantur circa reditum Regni ad unionem cum Sede Rom. circa Coimunione sub utraque et Confirmationem Archiepiscopi, prout exponuntur in Oratione Card. Legati, quam exhibet Cochlaeus L. X. p. 353.

XXIII. fol. 285. Materies Sermonum pro Paschate, Ascensione, Pentecoste et Festo Corporis Domini, sive Expositio Locorum Biblicorum in hisce Festis in Ecclesia legi solitorum. Primum exponitur illud *Lucae ult. Surrexit dominus vere et apparuit symoni.* Initium: *Notandum quod dominus surrexit potenter mirabiliter utiliter veraciter feliciter &c.* Ultimum illud *Job. 6. Caro mea vere est cibus &c.*

Quae de Eucharistia sunt, ad Communicantes sub utraque Specie directa esse videntur.

XXIV. fol. 339. In festo pasche. Sermo Bohemicus, cuius Thema: *Slawne wskrziessenie spasytele nassebo Bud wesele kazdebo wierneho.* Resurrectionem scilicet Servatoris unicuique Fidelium adferre gaudia.

XXV. fol. 345. absque Titulo Expositio Rituum omnium Sa-

crificii Missae brevi Sermone comprehensa, cujus initium: *Quis ex uobis arguet me de peccato.* Joh. XI°. *Quia hodie in epistola tradatur de pontificatu et sacerdotio eterno christi &c.*

XXVI. fol. 346. Incipit tractatus de ordine et officio sacerdotali. Initium: *Quasi stella matutina in medio nebule &c.* Inscriptur alias *Stella Clericorum*, indicanda pluries.

XXVII. fol. 353. Summa quae-dam Theologica in Alphabetum digesta, cuius Elenchus praemit-titur. Textus ipse inchoat: *Accidia. Nota accidiosus est sicut canis famelicus &c.* sed non ultra li-teram A. progreditur.

Multa huic Codici inesse, quae lucem nondum videre, praeci-pue Sermone Bohemico conscrip-ta, vix est, quod moneam. Praexta est ei Membrana *Fabulas* V. carmine elegiaco con-cinnatas exhibens, quae inter *Fabulas* LX. *Anonymi* cum aliis, tum in *Mythologia Aesopica* ab *Is. Nic. Neveleto Fran-cof.* 1610. p. 486. editas numero sunt LII. LIII. LIV. LV. LVI. Manus est Sec. XIV. Fabellis singulis pone adscripta est Παξαφεστις pedestris, diversa ab illa, quae in edit. *Ulmiana* ex offic. *Job. Zeiner* f. a. f. singulas praecedit, et *Romulo* cuidam tribui-tur. Fab. LII. ubi *Nevelet.* legit: *foedere tentat*, rectius No-ster cum *Ulm.* fallere tentat. Fab. LIV. Noster: *recipit et amoena pro sociat et amice.* Item *placet esca pro sapit.* Fab. LV. nutrit iner-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4935

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

249

HERMENEUTICI.

250

*inertia pro fouit. De Autore adi
Fabric. Bibl. lat. edit. Ernest. T. II.
p. 29. Confer et Lessingii Sym-
bolas vernac. e Biblioth. Wol-
fenbut. I. p. 67.*

XCIV. VI. 131.

709 Codex chartaceus lat. Sec. XVII. Folior. 58. 4. inscribitur: *Anti — Politicus Regis Davidis Spiritus in Ferdinando II. Romanorum Imperat. semper Augusto &c. rediuius Pia Psalmorum Paraphraſi expressus, nec non ad Res eiusdem pro Ecclesia Dei præclare in Imperio gestas accommodatus. Paraphraſte J. W. J. C. Anno MDCXXXVIII. Psalmi sunt XX. primi interpolati ad modum, quem Specimen e Ps. IX. excerptum et hic adscriptum exhibet: In cædendo et conuerten- do inimicum meum Palatinum, Gabor, Danum, Suecum et Gallum retrorsum in terras suas: infirmabuntur cum rebellibus subditis meis, et peribunt, non a me, nec ab Exercitu meo, sed a irata facie tua.*

Quoniam tu solus fecisti iudicium meum et causam meam defendendam suscepisti: sedisti super Thronum qui iudicas et respicias non Rationem Status, sed iustitiam. Increpasti gentes, Bohemos meos, et periit impius Fredericus: nomen, famam, et honorem eorum, qui direxere, delesti in æternum, et in sæculum sæculi.

Inimici mei, Palatini defecerunt in prælio Pragensi, frameæ,

arma, et uires in finem, et ciuitates, ac terras eorum, qui militarunt ipsi, destruxisti et confiscasti.

Periit memoria eorum, Directorum cum sonitu, et tonitru bombardarum, et tormentorum in Monte Albo boantum et resonantium, et Dominus cum Ecclesia sua et fidelibus Seruis suis in æternum permanet.

Parauit iterum in iudicio thronum suum, et ipse, non ego, non Bauarus, non Tillius, non Cordua, iudicabit Durlachium, mox Halberstadium, post Mansfeldium, et instruet inde orbem terræ in æquitate: iudicabit populos, non in Ratione Status, sed in iustitia.

Atque haec satis ad formandum de Ceteris judicium. Quid si Literae I. W. Johannem Weingartnerum e S. J. Ferdinando a sacris Concionibus, et Literae I. C. non Juris Consultum, sed aut Jesuitam Concionatorem, aut Jesu Committonem tegerent? Sed nihil definio.

XCV. VIII. 29.

Codex membraneus lat. Sec. 378 XIII. Folior. 146. f. luculente scriptus, rubricisque decoratus inscribitur: *Incipit Prefatio. Honorii. in Cantica Canticorum. Initium: Donum. Sapientię. cum Salomone poscenti. a uero pacifico postulata consequi. Quia predecessori tuo beate memorię. Uenerando abbatu C. (Cunoni) librum dauid utcunque explanaui &c. Ut in*